teine detsembri-jaanuari sälkmiinimum —, mis kokku langevad — tähtsaimalt on siin arvestatav ülikool (203) — õppetöö vahe- ning hoo-aegadega. Ühtlasi küünib rahva-arvu aastase pendeldumise ummiklaine kõrgus (5000—6000 el.) peaaegu 10%-ni rahvastiku üldarvust. Keskmiselt elas aga Tartus aasta läbi: 1922. a.: 53 437 el., 1923. a.: 54 676 el., 1924. a.: 56 085 el. ning 1925. a. esimesel poolaastal 58 290 elanikku.

Maa-ala. Geograafilisis, s. o. füsiognoomilisis piires valdab Tartu — erandatud linna maalaiend Tammemõisa väljal — 779-ha:lise maa-ala (100%), millest ehituskrunte 529 ha (67,9%), uuliteid 103 ha (13,2%), raudteed (Tallinna-Valga raudtee + sadamaraudtee = 36 + 9) 45 ha (5,8%), veepinda (Emajõgi linnapiires, Meltsiveski ja Botaanika-aia tiik) 31 ha (4,0%), puiesteid ja puiestikke 24 ha (3,1%), kalmistuid 22 ha (2,8%), turge ja väljakuid (6 + 15 =) 21 ha (2,7%) ning jõe-ääri 4 ha (0,5%) (vt. 11. joonis).

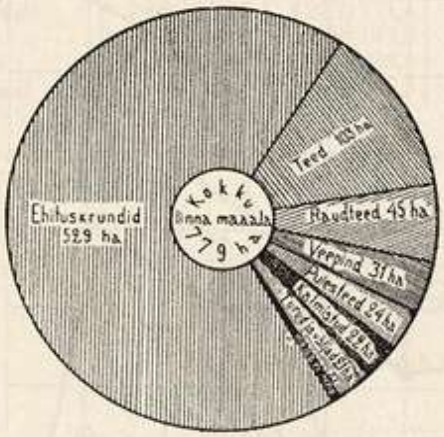

11. joon. Tartu linna maa-alaline liigestus geograafilisis piires.
Division territoriale de la ville de Tartu.

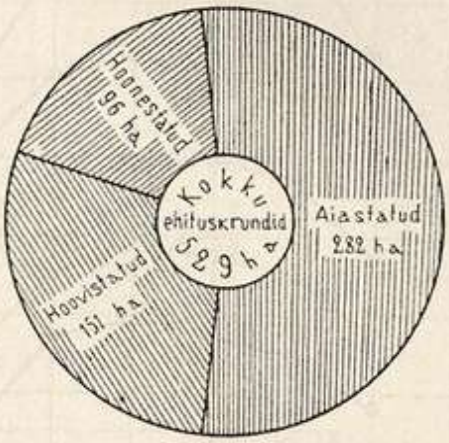

12. joon. Tartu linna ehituskruntide liigestus hoonestuselt, hoovistuselt ja aiastuselt.
Division territoriale de la région de Tartu.

Nagu näeme, valdavad ehituskrundid 529 ha (100%) linnafüsiognoomilisest maa-alast tähelepandavaima osa. Seejuures on neist hoonestatud 96 ha (18,2%), hoovistatud 151 ha (28,5%) ning aiastatud 282 ha (53,3%) (v.t 12. joonis). Jäerlikult on Tartu üldiselt hõredavõitu hoonestatud, harevalt hoovistatud, ent märgatavalt aiastatud asula.

Hoonestik. Hoonestatud alast *resp.* linna üldpindalast on elamustatud 64 ha (67% *resp.* 12%) ja lisahoonestatud 32 ha (33% *resp.* 6%). Kuna elamute üldarv on 4084 [1]), siis tuleb linna üldpindala igale ha-le 5,3 elamut; arvestades vaid ehituskrunte asub ha-l 7,7 elamut ja hoonestatud alal 42,5 elamut *pro* ha. Kõrvutades Tartut elamute tiheduselt maakonna ja kogu riigiga, osutuvad suhted (vt. tabel II), mis näitavad, et Tartu linna elamute tihedus ületab umbes 200 (täpsamalt: 188) korda Tartumaa ja teiste maakondade oma ilma linnade ja aleveita.

Võrreldes edasi Eesti linnade elamustiku kõrgusliike (vt. tabel III) selgub, et kääbus-, jugu-, väike- ning siirelinnades prevaleeruvad täiesti ühekordsed elamud

1) Elamuks on loetud ka koolid, vabrikud j. t., s. o. ajutised elamud, ühes tühjadega. Seetõttu osutub lahkuminek rahvalugemise kokkuvõttest (3996). Siin on tarvitatud 1922. a. linnakirjelduse andmeid (6).